

Cau realment el suport a la independència a Catalunya?

Les enquestes del Centre d'Estudis d'Opinió, dependent de la Generalitat, anteriors al desembre del 2014 pateixen d'un biaix: a la mostra estaven sobrerrepresentats els nascuts a Catalunya, els que diuen que la seva llengua és el català i els nascuts a Catalunya fills de pares autòctons. A CRÍTIC publiquem per primer cop una infografia amb una reponderació de les dades del CEO adaptades al padró real de Catalunya.

Albert Fabà i Joaquim Torres-Pla

A partir del juny del 2011 el **Centre d'Estudis d'Opinió (CEO)** va introduir diverses preguntes relacionades amb el procés sobiranista que es va encetar a Catalunya, sobretot a partir de la manifestació de l'11 de setembre d'aquell mateix any. A mesura que anava passant el temps, bona part d'aquests indicadors anaven evolucionant d'una forma favorable al moviment de reivindicació de la independència.

Així, quan es preguntava **“Què faria, si demà es fes un referèndum d'independència?”** al juny del 2011, un 42,9% deia que hi votaria a favor i un any després, al juny del 2012, ja n'era un 51,1%, d'acord amb les dades del CEO. Els favorables al procés consideraven aquests resultats com una confirmació dels avenços que s'estaven produint, mentre que els qui s'hi oposaven els veien amb reticència, ja que el CEO és un organisme dependent de la Generalitat de Catalunya.

La sorpresa va ser que **al desembre del 2014**, poc després de la consulta del 9-N, van aparèixer unes dades del CEO segons les quals **el suport a la independència queia d'una manera notable**. Des d'aleshores, diversos mitjans poc favorables al procés sobiranista (i molt especialment 'La Vanguardia') han començat a donar molta importància a aquests indicadors del CEO, remarcant la caiguda (“espectacular”, segons alguns d'aquests analistes) del suport a la independència.

Per la nostra part, intentarem respondre la pregunta: cau realment el suport a la independència a Catalunya? Ho farem mitjançant una anàlisi crítica de les dades del Centre d'Estudis d'Opinió.

1. La sèrie de dades no és comparable

La pregunta sobre el procés sobiranista que fa més temps que s'inclou en les enquestes del CEO és la que demana **quina hauria de ser la relació entre Catalunya i Espanya**. Té quatre opcions possibles, entre les quals la independència. Doncs bé, segons les dades aparegudes del CEO, entre l'octubre del 2014 (abans del 9-N) i el desembre del mateix any la resposta “independència” a aquesta pregunta també cau considerablement. Baixa pràcticament 10 punts (9,7 per a ser més exactes). Es podria pensar que la desavinença entre els dos principals partits sobiranistes i l'entrada en una situació empantanegada, de falta de perspectives clares, podia facilitar una situació d'aquesta mena.

Però hi havia un altre element, que s'ha assenyalat poc. Una qüestió tècnica, relacionada amb la

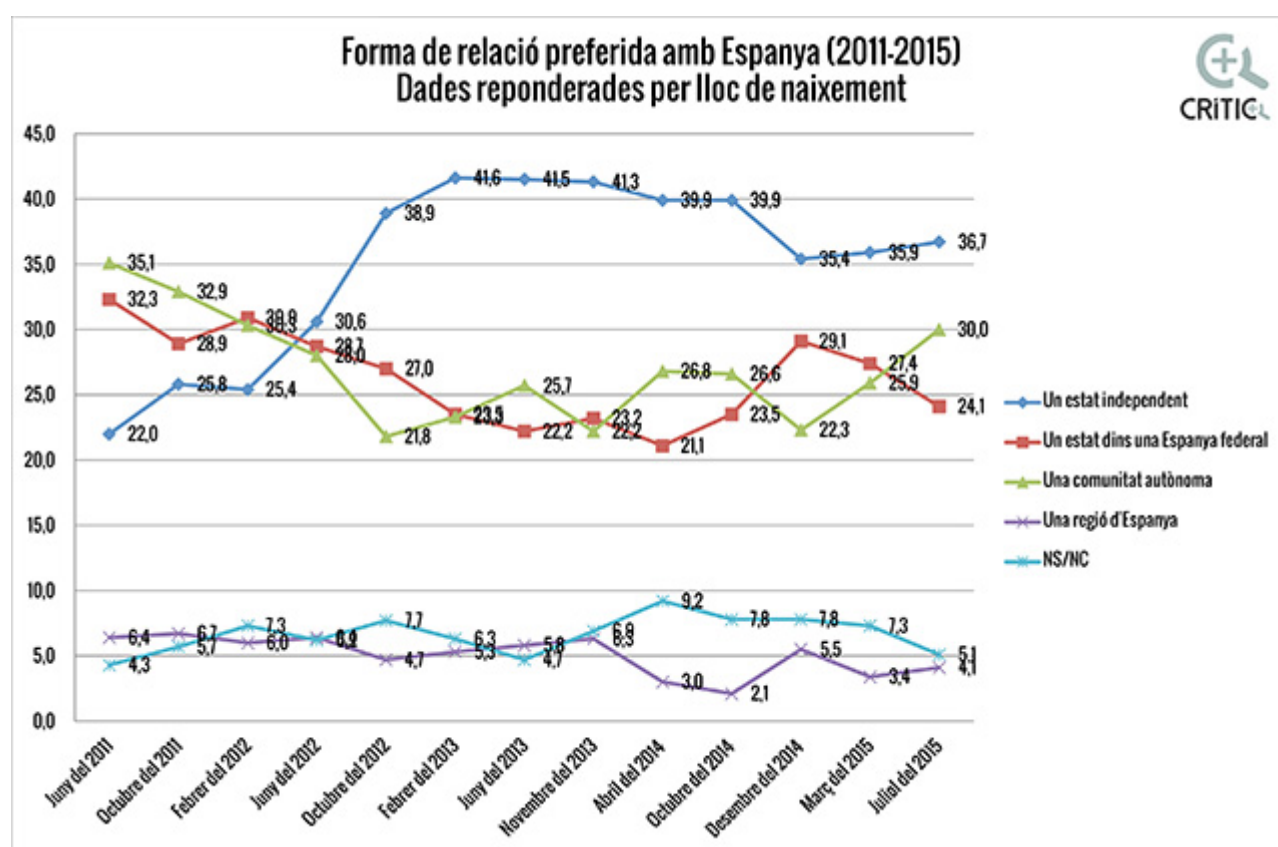
sèrie de dades. **Les enquestes del CEO anteriors al desembre del 2014 pateixen d'un biaix:** a la mostra estaven sobrerrepresentats els nascuts a Catalunya, les persones que consideren que la seva llengua és el català i els nats a Catalunya fills de progenitors, també, autòctons.

Per evitar aquest problema metodològic, el CEO ha introduït, a partir del desembre del 2014, una millora tècnica a les seves enquestes: l'obligació que el percentatge a la mostra de nascuts a Catalunya, a la resta de l'Estat i a l'estranger, coincideixi plenament amb el padró de població actual.

Les dades que en resulten són més fiables; però, és clar, no es poden comparar, amb rigor, amb les anteriors.

Nosaltres, per homogeneïtzar tota la sèrie, **hem reponderat totes les enquestes d'acord amb la variable lloc de naixement dels enquestats i dels seus progenitors.**

El resultat, el tenim al gràfic 1.

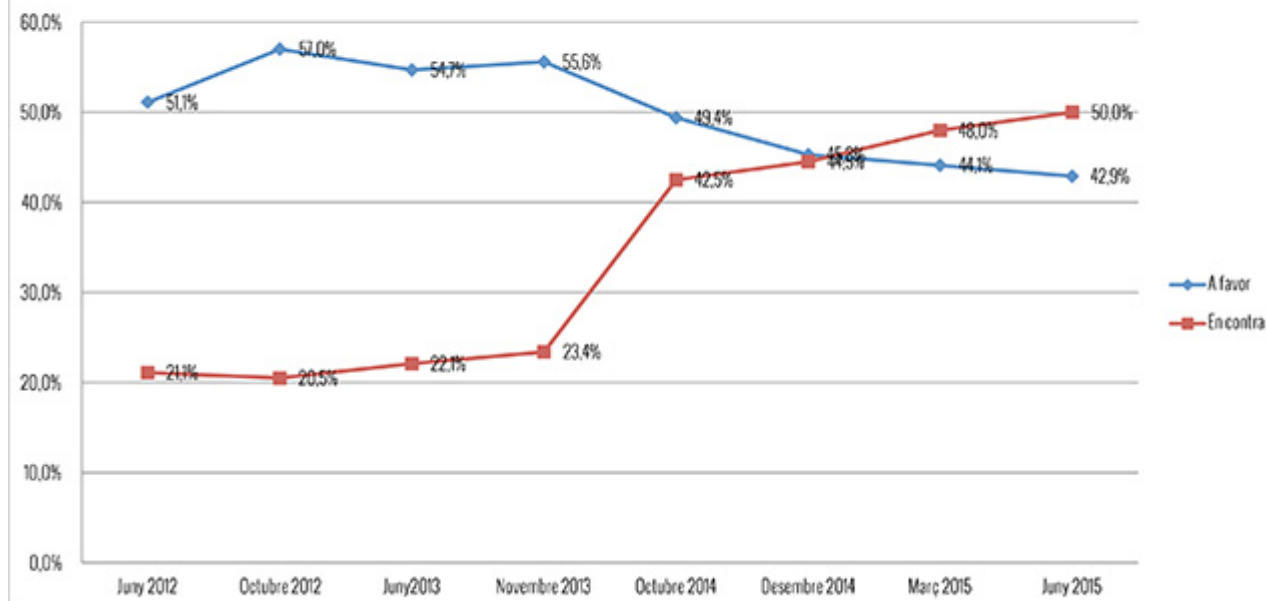

D'acord amb aquestes dades reponderades, és cert que es produeix una certa caiguda a partir del desembre del 2014, però bastant limitada. Els motius de la caiguda són probablement les raons abans esmentades.

No són les mateixes preguntes

El passat 4 de juliol, Carles Castro, a 'La Vanguardia', recollia una suposada sèrie de dades sobre el suport a la independència, en aquest cas sobre una pregunta més explícita, menys indirecta que l'anterior: **"Vol que Catalunya esdevingui un estat independent?"**.

Evulció del vot en un referèndum sobre la independència (segons La Vanguardia)

Dades extretes de les enquestes del CEO (2012-2015), a partir de tres preguntes diferents.

L'ana

lista es fixava en dos aspectes importants, segons ell: que a la darrera enquesta del CEO els contraris a la independència superaven clarament els favorables i el creixement espectacular del no entre el novembre del 2013 i el desembre del 2014: **“El vot de rebuig va créixer en més de 20 punts”** (segons el gràfic, del 23,4% al 44,5%).

Atès que totes les dades són del CEO, ens tornariem a trobar amb una sèrie no comparable, a causa de la diferència en l'elaboració de la mostra que acabem d'esmentar.

Però és que, a més, l'analista en qüestió ha fet una **trampa: comparar tres preguntes diferents**.

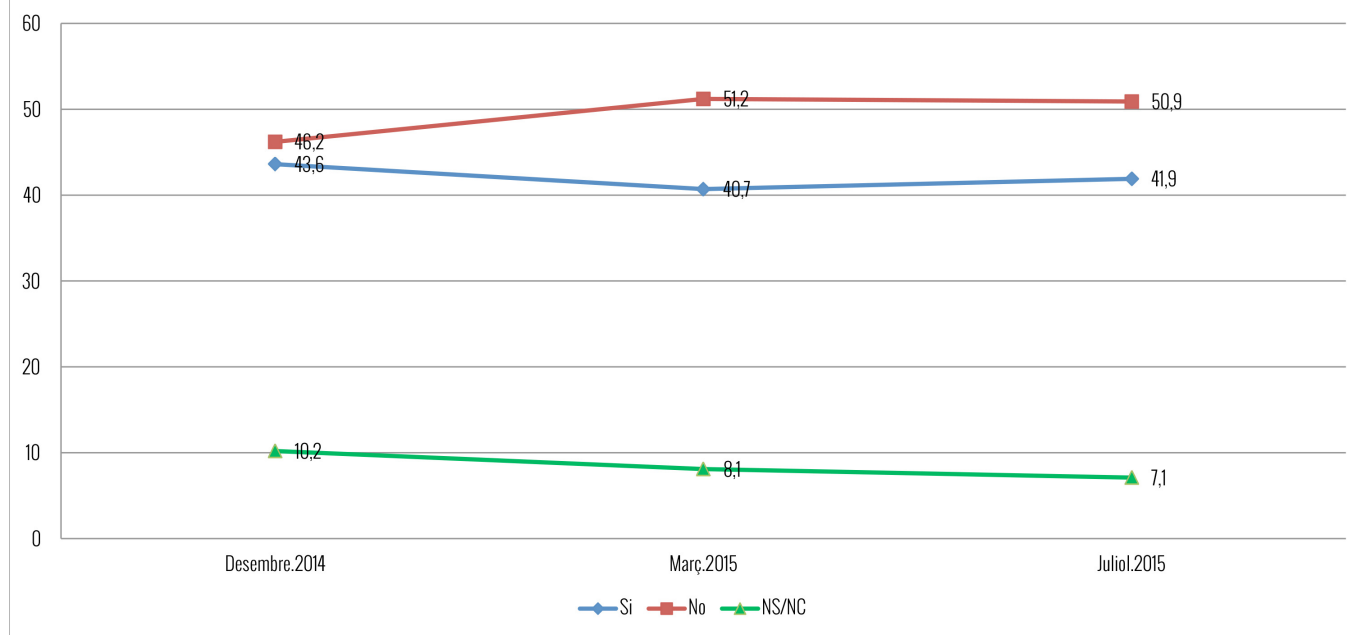
A la primera part de la sèrie (fins al novembre del 2013) la pregunta que es feia era “Si demà es fes un referèndum per decidir la independència de Catalunya, vostè què faria?”. I és clar, molt probablement, força gent que no està d'acord amb la independència de Catalunya va respondre “no hi aniré” o es va negar a contestar, per allò que contestar ja implicava, d'alguna manera, acceptar que es fes. Alguns potser també es van negar a contestar perquè veien impossible que es fes el referèndum. D'aquí provenen, en bona part, els valors baixos del no.

En canvi, a les enquestes del CEO de l'abril i de l'octubre del 2014 la pregunta va ser diferent. En aquestes es va efectuar la doble pregunta del 9-N.

Finalment, en les tres darreres enquestes del CEO la pregunta era una altra, exclusivament d'opinió: “Vol que Catalunya esdevingui un estat independent?”. Evidentment, les tres preguntes no es poden comparar entre si i, per tant, no té sentit fer una comparació entre les respostes de la sèrie completa.

Pel que fa a les darreres tres enquestes del CEO, que tenen la mateixa pregunta, les respostes, degudament reponderades, sí que es poden comparar. Els resultats ens indiquen que, amb el canvi d'any, es produeix un cert canvi a favor del no, tot i que de forma moderada.

Respostes a la pregunta 'Vol que Catalunya esdevingui un estat independent?' Dades reponderades per lloc de naixement

Cal tenir en compte, però, que, en cas de referèndum o d'eleccions plebiscitàries, és molt improbable que la participació fos del 92,9% (en l'enquesta del CEO del juliol de 2015 només un 7,1% no respon a la pregunta). El percentatge de votants seria probablement inferior i, com que els del sí estan molt més mobilitzats, és probable que els del no s'hi abstinguessin més.

Conclusions

— Segons determinades interpretacions de les dades presentades pel CEO durant els últims quatre anys, des del 2013 s'ha produït una forta **davallada del suport a la independència**, sobretot a partir del desembre del 2014.

— Però resulta que una part substancial d'aquesta davallada en les xifres es produeix a causa de certs **canvis en la manera d'efectuar les enquestes** i, per tant, no respon a l'evolució social real.

— Un d'aquests canvis tècnics consisteix que, a partir del desembre del 2014, el CEO ha perfeccionat la manera de construir la mostra, l'ha construïda d'una forma diferent. Això ha comportat que, sense una reponderació de les dades, **els resultats anteriors al desembre del 2014 no siguin comparables** amb els posteriors.

— Hem efectuat aquesta **reponderació** permetent així la comparació entre els resultats d'una mateixa pregunta al llarg del període considerat. Així, hi hem trobat que, pel que fa a la pregunta sobre quina hauria de ser la relació entre Catalunya i Espanya, es produeix un fort avenç de l'opció "independència" entre el 2011 i primers del 2013, que en fa l'opció clarament preferida. Aquest elevat suport es manté sense diferències entre primers del 2013 i l'octubre del 2014. **Al desembre del 2014 es produeix una davallada moderada, mantenint-se, tanmateix, la "independència" com a opció preferida** fins a l'última mostra del CEO, del juliol del 2015.

— L'altre canvi tècnic que explica per què determinades interpretacions de les xifres del CEO no són prou sòlides és que la pregunta que demana de manera exclusiva pel suport a la independència ha

canviat de redacció dues vegades al llarg d'aquest període. Per tant, les respostes d'aquesta pregunta no són comparables de manera generalitzada.

— Sí que, degudament reponderats, es poden comparar els resultats de la pregunta en les tres últimes enquestes del CEO, ja que s'hi manté la mateixa redacció ("Vol que Catalunya esdevingui un estat independent?"). La comparació ens indica que a l'inici del 2015 es produeix un **canvi moderat a favor del no**.